

Makale Gönderim Tarihi: 10/10/2018 - Makale Kabul Tarihi: 28/12/2018

TÜRK ROMANINDA KENT ÜTOPYASI: PEYAMİ SAFA'NIN SİMERANYA'SI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Bilge Kağan ŞAKACI*

Öz

Ütopya "hem hiçbir yerdir (outopia) hem de iyi bir yerdir (eutopia)". Ütopyanın kelime anlamıyla özü "mümkün olmayan, ancak insanın bulunmak için heves ettiği bir dünyada yaşamaktır". Peyami Safa 1899-1961 yılları arasında yaşamış yazar, öğretmen ve gazetecidir. Tereddüt ve şüphe kavramları arasında yakın ilişki kurar ve şüphe, zekânın aydınlatıcısı olur. Yeni İstanbul gazetesinde tefrika edildikten sonra 1951 yılında kitap olarak yayımlanan *Yalnızız* romanın içinde bir ütopya benzeri hikâye daha vardır. *Yalnızız* romanının başkışisi Samim'dir ve Simeranya'yı o kurar. Gerçek hayatta yaşadığı sorunların çözümünün nasıl olacağını Simeranya'da yazar. Çalışmanın amacı Simeranya'nın bir kent ütopyası olup olmadığını tespit edilmesidir. Bu bağlamda çalışmada ütopya kavramının özellikleri ile Simeranya'nın özelliklerini karşılaştırarak analiz edilecektir. Özetle; -Eserin roman içinde hikâye formu ile bilimkurgu olarak yazılması- Bir ada şeklinde olduğu düşünülen, tahmin edilen Simeranya'nın farklı bir yerde olması. -Simeranya'ya rüyada veyahut hayal kurarak gitmesi. -Mekânın içe kapanık olması- Somut gerçek bir yerdeymiş gibi az da olsa iç ve dış mekânın tasvir edilmesi. -Eğitim konusuna çok önem verilmesi ve bunun sistemi üreten ve yeniden üreten bir kurum gibi görülmesi. - Geleceğin tahmin edilebilir olması. Yukarıda sayılanlar gibi ütöpic eğilimler olmakla beraber klasik ve modern ütopyanın birçok özelliğini bünyesinde taşımamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ütopya, Simeranya, Safa, Eğitim, Sağlık

URBAN UTOPIA IN TURKISH FICTION: AN INVESTIGATION OF SIMERANYA BY PEYAMI SAFA

Abstract

Utopia is both "no place (outopia)" and "a good place (eutopia)". The meaning of utopia refers to "living in a world that is not possible, but one desires to live in". Peyami Safa was a writer, teacher and journalist who lived between 1899-1961. He established a close relationship between the concepts of hesitation and doubt and suspicion became elucidator of the intelligence. There is a utopia-like story in his novel "*Yalnızız*" which was published as a book in 1951 after serialized in *Yeni İstanbul* newspaper. Samim is the protagonist of the novel and the founder of Simeranya. Safa wrote how he solved the problems that he experienced in real life in Simeranya. The purpose of this study is to find out whether "*Simeranya*" is a city utopia or not. In this context, the study will analyze the characteristics of the concept of utopia and the essential features of "*Simeranya*" by comparing them. In summary the results can be presented as follows; -the work was written as science fiction in the form of story in the novel. - Simeranya is thought to be in the form of an island, being located elsewhere. -One can go to Simeranya by dreaming or while in a dream. -The space is introverted. -The interior and exterior space were described as if it were a real place. - The subject of education was given a particular importance and it was regarded as an institution that produces and reproduces the system. -The future is predictable. Although there are utopian tendencies such as those mentioned above, the novel does not carry many features of classical and modern utopia.

Keywords: Utopia, Simeranya, Safa, Education, Health.

* Doç. Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, ksakaci@gmail.com.

Giriş

Peyami Safa 1899'da İstanbul'da doğdu. 1910 yılında başladığı Vefa İdâdisi'ni hastalığı ve geçim zorluklarından dolayı bırakmak zorunda kaldı. Kendi kendisini yetiştirdi. Düzenli bir öğrenim göremedi. Bir yakınının hediye ettiği Petit Larousse'u okuyarak başlattığı Fransızcasını ileri seviyelere götürürken psikoloji, felsefe ve tıp kitaplarıyla beraber edebi eserlerle de ilgilendi. Çok erken yaşlarda hayata atıldı. Posta Telgraf Nezareti'nde çalıştı, öğretmenlik ve gazetecilik yaptı. Yaşamını yazıları ile sürdürdü. İlhami (kardeşi) ile birlikte Yirminci Asır isimli bir akşam gazetesini yayın hayatına soktu. Kültür Haftası ve Türk Düşüncesi isimli dergileri de çıkardı. Öldüğünde (1961) Son Havadis gazetesi başyazarıydı (Ayvazoğlu, 2008:437; Ötügen, 2017).

Fikir hayatı çalkantılı ve kendini bulma arayışı içinde geçti (Ayvazoğlu, 2008:437-438):

- Bir dönem N. Hikmet'le birlikte hareket etti, sıkça Bolşeviklik'le suçlandı ve bu iddiayı her seferinde reddetti.
- 1930'ların başında liberalizme kayan bir düşünce yapısı oldu.
- 1935'lerden ömrünün sonuna kadar antikomünist mücadelenin içinde yer aldı.
- 1940'larda milliyetçilik anlayışını temellendirdiği yazılar kaleme almaktaydı.
- 1946'da Demokrat Parti aleyhinde Vakit Gazetesi'nde yazılar yazdı.
- Demokrat Parti'nin komünizm karşıtlığı belirginleştikçe bu partinin liderine ve partiye yakınlık hissetti.

Edebi hayatı 11 yaşında yazdığı Piyano Muallimesi hikayesi ile başladı. Safa kimi zaman gerçek adıyla kimi zaman da müstear adla yazılar kaleme almaktaydı. "Server Bedi" bunlar arasında en çok bilinenidir. Çok sayıda hikayeleri, romanları, fikri eserleri, gazete yazıları, ayrıca ders kitapları bulunan bir yazardır. Türkçeyi en güzel ve etkili kullanan yazarlardan biridir. Yalnızız (1951) eserinde metapsişik ve parapsikolojik sorunlar incelenmiştir. Kitap olarak yayımlanmadan önce Yeni İstanbul'da tefrika edilmiştir. Öte yandan Biz İnsanlar (1959) romanı önemli değişikliklerle kitap halinde daha sonra tekrar yayımlandığı için (1937'de tefrika edildi.) Safa'nın son romanı olarak kabul edilir. Romanlarında "olaydan çok tahlile" değer verdi. Sosyal çevreler ve nesiller arasındaki çatışmayı, medeniyetin yarattığı bocalamayı, toplumumuzdaki ahlak çöküntüsünü dile getirdi. Duygu ve düşünce tezadını, zıt kavramları ustalıkla kullandı (Ayvazoğlu, 2008:438-439; Ötügen, 2017).

Safa, durmadan daha doğruya, gerçeğe, güzele doğru ilerleyen bir düşünce adamı ve sanatkârdı. Sistemci değildi ve "izm"lerden hoşlanmazdı. Bazı temel tercihleri vardı. Bunlar "Müslüman-Türk olmak ve bu mensubiyet şuuru" şeklindedir. Romanlarında kahramanlara hakim olan tavır, tereddüt ve en az onun kadar şüphedir. Tereddüt ve şüphe kavramları arasındaki yakın ilgiye karşın, şüphe zekanın aydınlatıcısıdır. Ayrıca şüphe arayışlara ana tercihlerine bağlı kalarak götürür. Tereddüt ise atalete sevk eder. Yalnızız romanında ön plana çıkan "şüphe"dir. Romanlarında zorlu toplumsal sorunlar ile insan ruhunun sorunları iç içe verilir. Ancak toplumsal sorun da tartışılır, tahlil edilir, teklifler sunulur. Safa, hem müstear ad ile hem de kendi adını vererek yazdığı romanlarında kahramanlardan birini seçerek kendi görüşlerini söylemiştir. Bu bazen birinci, bazen de ikinci plandaki kahramanlardan biri olmuştur. Samim ise Yalnızız romanında Safa adına "Simeranya'yı kurar (Kösoğlu, 2016:7-10). Samim romanın başkişisidir. Samim, kız kardeşi Mefharet, erkek kardeşi Besim, Mefharet'in çocukları Aydın ve Selmin'le beraber Yeşilköy'de babadan kalma köşkte oturur. Samim bir bankanın yönetim kurulu üyeliğini yapmaktadır. Samim'in Meral'le bir gönül ilişkisi vardır. Meral, Selmin'in Dame de

Sion'dan sınıf arkadaşıdır aynı zamanda. Meral yanarak ölür ve ardından da Necile (Samim'in eski sevgilisi, Meral'in annesi) bir kalp krizinden hayatını kaybeder (Yavaş, 2011:135-136).

Yalnızız romanında olaylar-mekanlar yerli ve sınırlıdır. Sorunlar ise evrensel ve ebedi niteliktedir. Safa'nın öne sürdüğü çözüm önerileri tüm insanlık içindir. Sadece kendisi için değil, herkes için kurtuluş arayışındadır. Samim bir taraftan birlikte olduğu insanların, toplumun sorunlarını günün algı düzeyinde analiz edip çözmeye çabalarken, diğer taraftan da sorunlara Simeranya'da çözüm bulmaya çalışmaktadır (Kösoğlu, 2016:11-12). Yalnız kalıp odasına kapandığı zamanlarda defterine Simeranya'yı yazmaya çalışır. Samim'in, Besim ile tartışmaları sayesinde Simeranya'nın defterdeki kimi yönlerine açıklık getirilir ya da defterde olmayan yerler anlatılır (Öztürk, 32). Dolayısıyla Samim roman boyunca karşı karşıya geldiği sorunların Simeranya'da nasıl çözüldüğünü defterine yazar veyahut etrafındakilere anlatır (Dayı, 2014:146).

Ütopya denildiğinde ilk olarak Platon akla gelmektedir. Platon, sistemli bir ütopya'yı kuran ilk kişidir. Oysa terimi ortaya atan kişi değildir (Yalçınkaya, 2004:1). Onu ilk defa adlandıran ve tasvir eden kitabıyla Sir Thomas More tarafından Utopia diyarı 1516'da keşfedildi (Kumar, 2005:9). Modern ütopya More tarafından icat edilmiştir. Ortaçağdaki dinsel dünya görüşünün insanların zihinlerini tekeline almasının sona ermesi ütopyanın ortaya çıkması için gerekli koşuldu (Kumar, 2006:40-44). Dini amaç onyedinci yüzyıl sonuna kadar yazılan hemen her ütopyada baskın olmayı sürdürdü. Ütopyaya bilim More'dan sonraki yüzyılda eklendi. Bacon'un çağından itibaren bilim ve demokrasi modern ütopyanın dışsal ve içsel öncüllerini oluşturdu. Ütopyanın akılcılığı nasıl eşitlikçiliği ile zaman zaman kapıştıysa, bilimin dinamikleri de ütopyanın sınırlarını zorladı. Modern bilim ve teknolojinin imkânlarını bilimsel ütopya sonuna kadar kullanmak istedi. Ancak ütopyanın hedefi hiçbir zaman bilimsel ilerlemenin kendisi olmadı. Bilim daima bir toplumsal ya da ahlaki idealin hizmetine koşuldu (Kumar, 2005:87-89).

Ütopya terimi gündelik yaşamda gerçekleştirilmesi imkânsız görülen bütün düş ve planları nitelemek için kullanılabilirdiği gibi hem bir edebiyat dalının (ütopyacı edebiyat), hem bir kuramsal yaklaşımın (ütopyacı kuram) hem de bir tutumun (ütopyacı tutum) adı olabilmektedir (Yalçınkaya, 2004:3). Ütopya (utopia) sözcüğünün kökeni Yunancadır: U-topos. Topos sözcüğünün anlamı "yer"dir. Bunun önüne yok anlamını içeren "ou" olumsuz takısının gelmesiyle oluşturulmuştur. Bu açıdan ütopya "yok yer" i yani "olmayan yer"i ifade etmektedir. Ancak u-topos sözcüğündeki "u" eki, Yunancadaki "eu" takısını da, ki bunun anlamı "iyi"dir, çağrıştırmaktadır. Baştaki ekin eu olduğu kabul edildiğinde (eutopos) bu kez "iyi yer", "mutlu yer" anlamına gelir. More, ütopya sözcüğü ile hiçbir yerde bulunmayan mutlu bir toplumu anlatmak istemiş olabilir. Ütopya sözcüğü ilk önce sadece düşsel gezileri anlatan bir edebiyat türünü betimlemek için kullanılmıştır. 18. yüzyıla gelindiğinde iki Fransız sözlüğü (Dictionnaire de Trévoux ve Dictionnaire de l'Académie) bu sözcüğün anlamını genişleterek, "var olmayan, ancak düşüncede kurulan toplum düzeninin ayrıntılı betimlenmesi" olarak tanımlanmıştır (Ağaoğulları ve Köker, 2008:236). Kısaca, ütopya "hem hiçbir yerdir (outopia) hem de iyi bir yerdir (eutopia)". Ütopyanın kelime anlamıyla özü "mümkün olmayan, ancak insanın bulunmak için heves ettiği bir dünyada yaşamak"tır. Ütopya dışındaki formlar ise şunlardır: Altın Çağ Söylencesi, Arcadia, Cennet Söylencesi, Cockayne Diyarı, Binyıl İnancı, İdeal Kent...(Kumar, 2005:9-32).

Kumar (2006:39-40)'a göre ütopya evrensel değildir. Yalnızca Batı'da görülür. Çünkü klasik ve Hristiyan mirasa sadece bu toplumlar sahiptir; ona göre "diğer toplumların görece bir bollukla, cennetleri, bir adalet ve eşitlik Altın Çağ'ına yönelik ilkelci mitleri, Cokaygne tipi fantezileri, hatta mesiyani inancıları vardır; ütopyaları yoktur." Öte yandan Hristiyanlık ve klasik bileşenlerin kendileri birer ütopya değildir. Altın Çağ, ideal şehir ve diğerleri, "ütopyanın gerçek 'tarih öncesi'ni oluşturur". Asıl konusunun "iyi toplum" olması diğer kurgu eserlerden iyi topluma yönelik diğer yaklaşımlardan (Altın Çağ Efsaneleri, Binyıl İnancı veyahut İdeal Kent üzerine felsefi spekülasyon gibi) ütopyayı ayırır (Kumar, 2005:47-48). Öte yandan Servet-i Fünûn edebiyatının öncü isimlerinden Tevfik Fikret ve arkadaşlarının "Yeni Zelanda Projesi" Türk edebiyatında ütöpic eğilimler veya ütopyalar söz konusu olduğunda ilk akla gelendir. Cumhuriyet'in ilanından sonra, Serbest İnsanlar Ülkesi (1930) - (Ahmet Ağaoğlu), Ankara (1934) - (Yakup Kadri Karaosmanoğlu), Yalnızız (1951) - (Peyami Safa) romanlarında ütöpic izlekler görülebilmektedir. Serbest İnsanlar Ülkesi ve Ankara romanları ulus-devlet düşüncesini destekleyen ütöpic metinlerdir. Türk edebiyatında ütopya benzeri formlar; nasihatnameler, rüyanameler ve rüya tabirleri, Mehdi öyküleri, mucizeler içeren masallar veya her türden fantastik ürünler, hatta kimi şiirlerdeki imgelem ve hatta dinlerin vaad ettiği cennetler üzerine yapılan her türlü spekülasyondur (Yalçınkaya, 2004:178-179; Yumuşak, 2012:59). Çalışmanın amacı Simeranya eserinin bir kent ütopyası olup olmadığını sorgulanmasıdır. Bu çerçevede çalışmada ütopya kavramının nitelikleri ile Simeranya'nın nitelikleri karşılaştırılarak analiz edilmeye çalışılacaktır.

1. SİMERANYA'YA DAİR BİR ANALİZ

Hikâye formu ütopyalar için genel olarak tercih edilendir. Ütopya, siyasal ve toplumsal teorinin diğer çeşitlerinden, ideal toplumun diğer türlerinden bir kurgu hatta geniş anlamıyla bir "bilim kurgu" türü olması itibariyle ayrıdır (Kumar, 2005:37). Simeranya'da Yalnızız romanı içinde zaman zaman bahsedilen bir yerdir ve yazar bunu "roman içinde roman" veyahut "roman içinde hikaye" şeklinde yazmayı tercih etmiştir. Her ütopyacı gerçekleri iyi kavrayan biri olmanın yanında düş kuran biridir. Her ütopya gerçeklerden tamamen kopuk olan bir yapıda değildir. Gerçeklerle bağımlı olsa da korur. Öte yandan, düşsel bir düzeni betimlemekte ve hayal dünyasının ürünü olmaktadır (Ağaoğulları ve Köker, 2008:236-237). Egemen toplumsal kurum ve normların boyunduruğu altına girmemesi, ütopyaların en karakteristik niteliğidir (Mannheim, 2008:19). Safa dönemini çok iyi analiz edebilen bir mütefekkindir. Dolayısıyla gerçeklerin farkındadır ve sorunlara çözüm önerisi sunmaya çalışmaktadır.

Samim, Simeranya'ya genellikle uyku halinde gitmektedir. Uyanık halde de rüyayı hatırlamaya çalışarak oraya ulaşmaktadır. Simeranya'ya ulaşım yelkenli ile olmaktadır. Kişinin yanında bir de kılavuz yer almaktadır. İki tarafı ağaçlıklı bir dere üzerinden ulaşılmaktadır. Yelkenlinin hızı Simeranya'ya gidişlerde sabit değildir. Yelkenli hiçbir rüzgar ve hatta hava akımı olmadan ilerlemektedir. Suda ve kıyılarda hiçbir canlı mahluk yoktur. Misafir içine girdiği yeni aleme uyum sağlayabilme şartının, büyük zorunluluklar olmadıkça sessizlik ve hareketsizlik olduğunu hissetmektedir. Kendini yol gösterici olarak, kılavuzdan hatta aklından önce içine doğacak ilhamlarına bırakmaktadır. İki taraf sık ormandır. "Gündüz olduğu halde havada ebedî bir sabah loşluğu" vardır. İskele öncesi yer alan uzun rıhtım da bomboştur (Safa, 2016:32). Sabitlenen, tasarlanan ve kapatılan ideal sistem klasik ütopyalarda farklı bir yerdedir. Bu farklı yer bir adada veyahut farklı

bir konumda bulunan kent şeklinde olabilir (Yalçınkaya, 2012:373-374). Simeranya'ya girişte, (önceki girişler hakkında herhangi bir bilgi verilmemesine karşın, uyanık olarak Simeranya'ya ilk gidişte) fizyonomi ve tavır yoklaması yapılmaktadır. Bu yoklama içleri okunarak yapılmaktadır. Eski dünya hislerinden kurtulması gerektiği belirtilmekte aksi halde kabul edilmeyecekleri vurgulanmaktadır. Büyük kulede “kırmızı ışık” yanarsa ziyaretçi reddedilmekte, “yeşil ışık” yanarsa ziyaretçi kabul edilmektedir (Safa, 2016:33). Fizyonomi ve tavır yoklamasının bitmesiyle kulede yeşil ışık yanması arasında geçen süre hakkında net bir bilgi verilememektedir. Kulede yeşil ışık yandıktan sonra ise kısa bir zaman içinde yelkenli iskeleye yanaşmaktadır (Safa, 2016:52). Klasik ütopyalarda, iç ve dış mekanlar çok ayrıntılı tasvir edilir. Sanki somut gerçek bir yerdeymiş gibi... Bu çerçevede toplumsal düzen idealleri ile kentlerin inşasının birbirinin içine geçtiği söylenebilir (Yalçınkaya, 2012:374). Kentler, insanın doğal yaşam üzerinde ussal egemenliğinin bir ifadesi, mükemmel olanın, ideal olanın, iyi yaşamın ussal olarak tasarlandığı bir mekandır ve iyi yaşam, ideal sosyal ve politik çevreye, aynı zamanda ideal fiziki çevreye de bağlıdır (Yalçınkaya, 2012:374-375). Mekansal olarak bakıldığında ise iskelede bina yoktur, bunun yerine geniş bir saha (hava meydanı benzeri) mevcuttur. Yer, kauçuk gibi yumuşak bir maddeden meydana gelmektedir ve asfalta göre daha pürüzsüzdür. Oldukça düzgün ve temizdir (Safa, 2016:52). Ütopyanın ülkesi sınırsız değildir fakat geniştir (Kumar, 2006:59). Simeranya'nın ne kadar bir alandan ibaret olduğu konusunda eserde bilgi verilmemektedir. Simeranya'da yepyeni şekilde caddeler mevcuttur. Öte taraftan “Aşk Enstitüsü” (eski dünya problemleri şubesi) bir bahçe içinde büyük bir binadır ve bambaşka bir mimari ile yapılmıştır (Safa, 2016:60-61). Yalnızız romanının mekan yapısı ikili bir görünüm göstermektedir: i. Olayların geçtiği gerçek mekanlar; ii. Simeranya (Gariper, 2012:45). Samim, Simeranya'da istediği kadar kalabilir (Safa, 2016:235). Simeranya'da “stratosfer kadar temiz bir mânevîlik havası içinde nefes alanların şeffaf vicdanı...” bulunmaktadır (Safa, 2016:236).

Klasik ütopyalarda (More-Utopia, Campanella-Güneş Ülkesi, Bacon-Yeni Atlantis), eğitim, toplumsal alanda sürekli işlemektedir. Ayrıca sistemi üreten ve tekrar üreten önemli bir kurumdur. Bahsi geçen her üç klasik ütopya da eğitim çok küçük yaşlarda başlatılır. Gün boyu devam eden bir eğitim sistemi söz konusudur. Tüm beşeri ve doğa bilimlerini yanında, tarım, savaş sanatı ve beden eğitimi öncelikli olmak üzere hayvancılık, dokumacılık gibi zanaatlara yöneliktir. Bu eğitimler neticesinde, herkes yeteneğine göre bir alanda uzmanlaşır. Bu çerçevede, ütopya toplumlarında her ne kadar görece eşitlikçi bir yapı söz konusu olsa bile, aslında bilgi ve yetenek ölçüsünde birbirinden ayrılmış tabakalar bulunmaktadır: i. Yönetim, bilim gibi kafa işlerini yapanlar, ii. Entelektüeller (üst tabaka) ve iii. Kol gücü ağırlıklı işleri yapanlar (alt tabaka). Bahsi geçen eğitim sistemi, potansiyel yıkıcı bireyciliğin yok edilmesini sağlayan, aynı zamanda sistemin istikrarlı, mutlu, uyumlu bir durağanlık durumunu ve ortaklaşa bütünlüğü mümkün kılan, yani toplumsal bir şartlandırma eğitimidir (Yalçınkaya, 2012:375). Bir eğitim fetişizmi tüm ütopyalarda bulunmaktadır (Yalçınkaya, 2004:192). Simeranya'da okul yoktur. “Her seviyeye göre okuma salonları, lâboratuvarlar, atelyeler [atölyeler], müzik, tiyatro, sinema ve spor evleri” vardır. Bu etkinliklere her yaşta insan katılabilir. Merak ettikleri konuları kendilerinin öğrenebilmeleri için kendileri incelerler. Diğer taraftan kılavuz öğretmenler vardır. Bunlar, çocuklar ve gençler için araştırma yöntemlerini gösterirler (Safa, 2016:41-42). “Amacın, bir bilgiyi öğrenciye yaklaştırmak ve hiç yorulmadan onu elde etmesini sağlamak olmasın. Çünkü bu, onun ezber yeteneğini geliştirir, çıkarım yapma yeteneğini ise yok eder. Bunun yerine ona ışık tut ve düşünerek bulması için imkân tanı. Ona doğru

yolu göster (rehberlik et). Bir şeyi bilmediğini fark ettiğinde (bilgiyi hazır olarak sunmak yerine) önünü aç.” (Fâtik, 2013:296) ifadesi ile uygun bir biçimde eğitim-öğretim faaliyetleri yerine getirilmektedir. Simeranya pedagojisi, insanın kendi araştırmaları sonucunda ve kendi istediği zaman öğrendiğini bilir. Günümüzün klasik okulundan eser yoktur. Diploma da bu eğitim anlayışında yoktur. Ayrıca kürsü, profesör, sınıf, ders programı, nutuk atar gibi ders veren öğretmen de bu anlayışta görülemez. Çocuklar ve gençler stajlarını, yeteneklerine göre öğleden sonra, farklı farklı meslek şubelerinde yaparlar. Hem çıraklık dönemini geçirirler hem de büyüklere yardım ederler (Safa, 2016:42-44). Dilimizde kullanılagelen “Çıraklığını yapmadığın işin ustası olamazsın” (Anonim) sözünü de burada hatırlamakta fayda vardır. Çocuklar ve gençlerin yeteneklerini tayin eden mükemmel testler vardır. Yetenekleri değişirse, bunların mesleklerini değiştirmek hakları da mevcuttur. Daha çok ilgili kişinin iş hayatındaki tavır ve tutumlarına bakılır. Öğlene kadar ve isterlerse geceleri kuramsal incelemeler ve araştırmalar yaparlar. Orada insan, yeteneklerinin her yaş ve meslekte serbestçe gelişmesine imkân verilen manevi bir şahsiyettir, zorlama yoktur. İki de bir değişen öğretim sistemi de yoktur (Safa, 2016:44-45). Safa, Simeranya’da “öğrenmeyi öğretmek” ister. Hazır ve belli kalıplar içinde oturmuş eğitim sistemini tenkit eder. Toplumdaki asıl sorunun “öğrenmeyi bilmemekten” kaynaklandığını düşünür (Sakallı, 2012:75). Safa’nın otodidakt öğrenim sürecinin bir yansıması olarak Simeranya pedagojisi kendi kendine öğrenme sürecine dayanır (Öztürk, 35). Otodidakt (öz öğrenimli) bir eğitim modelinde öğrenme içten gelen istekte ve kişinin yetenekli olduğu alana yönlendirilmesinde aranır. Yapılması gereken, kişinin yetenekli olduğu alana yönelmesini sağlamaktır. Samim’in bu tasarısı “kapalı mekân ve toplum algısı karşısında açık mekân ve toplum arayışının” ürünüdür (Gariper, 2012:51). Eğitimde uygulama alanı bulamayan, teoride kalan birçok görüşün Simeranya’da teoride kalmayıp uygulandığını belirtir. Kısaca Safa, yaşadığı toplumun eğitim sistemine ciddi tenkitler getirmektedir. Bu tenkitler evrensel niteliktedir ve romanın yazıldığı zaman ve yer ile sınırlı değildir. Safa sorunlara alternatif çözümler de önerir (Arak, 2011:99). Görüldüğü gibi sistemin istikrarlı, uyumlu olmasını sağlayan, bütünlüğü sağlayan bir eğitim söz konusudur ve bu eğitime çok önem verilmektedir. Bir nevi sistemi yeniden ve yeniden üreten eğitimidir.

Özel mülkiyetin ve buna bağlı olarak paranın olmaması, More ve Campanella’nın ütopyalarındaki sistemlerin en temel yapıtaşlarıdır. Ütopyacı sistemin radikal farklılığı ortaklaşmacı esaslar üzerinde kurulmuş olmasıdır. Tüm yurttaşlar için, ortak çalışma, ortak mülkiyet, ortak eğitim, ortak beslenme, ortak eğlence, ortak giyinme vardır (Yalçınkaya, 2012:377). Dolayısıyla özel mülkiyetin yokluğu, paranın günahkârlığını ve kötülüğünü yok edip müsriflik ve gösterişin olmadığı bir kanaatkârlık üzerinden oluşan ortaklığı doğurmuş, ortaklığın varlığı ise toplumsal hiyerarşiyi dağıtıp görece eşitlikçi bir düzeni inşa etmiş, sosyal çatışmalar tüm bunların neticesi olarak düzenin dışına itilmiştir (Yalçınkaya, 2012:377). Ütopyalar geleneksel olarak “eşitlik vurgulu yapıtlardır; özgürlük değil.” Özgürlük ile eşitlik arasında bir gerilim söz konusuysa ve çatışmaya dönüşmüşse ütopyacı eşitlikten yana tercihini yapar (Yalçınkaya, 2004:191-192). Simeranya’da sermaye sahibi yalnızca bir riziko (zarara uğrama tehlikesi, risk) hakkı almaktadır. Eğer kurduğu işte çalışıyorsa, liyakatine göre kazancı mevcuttur. Bir idare meclisi (fabrikanın işçi temsilcilerinden oluşan) bilançoları inceler ve onaylar. İdare meclisi aynı zamanda kazancı dağıtıdır. Buna göre düzenlenmiş bir mevzuat söz konusudur. Yönetim büyük bir titizlikle “kazanç ayarlaması” kanununu uygulatır. Görevi budur. Anlaşmazlıkları çözüme kazanç mahkemeleri kavuşturur. Sosyal sigorta hayatının sonuna kadar aksiliklere karşı işçiyi güvence altına almıştır. Sermayedar tarafından

istismar edilmek de, işsizlik de yoktur. Mülkiyet herkesin kendi liyakatine göredir. Dolayısıyla özel mülkiyet vardır. Fakat sınırlandırılmıştır (Gariper, 2012:52). Kazanç farkları ayarlanmış ve azalmıştır. Zengin, prensler sınıfının şımarık çocuğu değildir; fakir de günümüzdeki kadar fakir değildir (Safa, 2016:85-86). Kısaca Simeranya'da görüldüğü gibi mutlak eşitlik yoktur. Ancak, Simeranya'da dünyamızda olduğu kadar fakir, fakir değil; zengin de sonu olmayan bir servetin sahibi değildir (Yavaş, 2011:140). Her gelir üretimde sermaye hizmetini görmeye çağrılır. Bankalarda yer alan mevduatın % 80'i sermayelerdir (asıl ve yedek). Çalışmamak yasaklanmıştır. Bireysel servetler belli bir sınırı aşamaz. Tüm bu önlemlerin tek bir amacı vardır: “Sosyal adaleti sağlamak” (Sakallı, 2012:76). Sınırlı özel mülkiyet ve kazanç Simeranya'da söz konusudur. Ancak ortak çalışma ve ortak giyinme söz konusu değilken; ortak beslenme ve ortak eğlence konusunda da bilgi verilmemektedir. Ütopya'da pür eşitlik varken, Safa'nın nispeten daha liberal bir eşitlik kurgulamasının nedeni ile ilgili eserde herhangi bir açıklama yer almamaktadır.

Her ne kadar Campanella bilimsel araştırmayı ve bilimi ütopyanın merkezine ilk olarak koyan olsa da, onun tasvir ettiği bilim, yeni icat ve keşifleri mümkün kılmayan, bütün zamanlar için ortaya atılmış, o anda sabitlenmiş bir bilimdir. Oysa bilimsel değişim ve gelişme, sabitlenen ve kusursuzlaştırılmış, değişimi korkutucu olarak kabul eden ütopya düzenini tehdit eden en önemli şeylerin başında gelmektedir. Bu anlamıyla Bacon ilk bilimsel ütopya'yı yazandır. Ütopyalar da artık Bacon'ın ütopyasıyla beraber çok daha gerçekleştirilebilir projeler olarak görülmeye başlanacaktır ve takipçileri 1662'de Kraliyet Topluluğu adıyla Solomona Evi benzeri bir kurumu kuracaklardır. Yani artık ütopyalar sadece düşünsel girişimler olmaktan çıkacaktır (Yalçınkaya, 2012:378). Simeranya ilminde “fiziksel, biyolojik, sosyal...” olaylar diye birbirinden ayrılan olgu dizileri yoktur. Bu olaylar “bütün”ün ışığı altında analiz edilir. “Bir şeyin içinde her şey mevcut olduğu için bir mesele bir meseleyi bünyesinde taşır.” Örneğin atomu açıklamak için insan ruhunu anlamak gerekmektedir. Her olay “insan bilgisinin bütün şubelerini aynı plân içinde ilgilendirmektedir.” Toplu bir inceleme yöntemi kullanılmazsa, hiçbir olay tek taraf içinde doyurucu şeyler söylemez (Safa, 2016:61-62). Genel olarak olaylara tek yönlü bakış açısı ve olayları tek bir bilim dalıyla değerlendirilmesi günümüzün yanlışlarından (Hekim, 2006:220). Öncelikle hastanın hayatında ve ruhunda her türlü hastalığın sebebini ararlar. Genellikle de hiçbir çaresi bulunmayan hayat aksiliklerinden, talihsizliklerinden birini bulurlar. Bu aksilik ve talihsizliklere örnek ise umudu olmayan bir aşk, vicdan azabı, namus lekesi, çok sevilen birinin ölümü...vb. şeklinde verilebilir. Ruh bu ağır ızdırap yükünü kaldıramadığı için sıkıntıya girmekte isyan etmektedir. İşte o zaman, bir ruh tedavisi (hastayı kaderinin aksiliklerine uyum sağlattırarak) başlar ve mucizesini verir. Çaresizlikler karşısında isyan etmemeyi ve sinirlenmemeyi herkes hastalanmadan önce öğrenir. Her gün yapılan ruh sporu da budur. Bunu kendine göre bir ayine de benzetebiliriz. Derin bir tevekkül ve huzur havası sarmıştır. Bir genel uyum ve ahenk atmosferi vardır. “Herkes bu ruh sağlığının yollarını bilir ve hastalandıktan sonra, kendi kendisine, isyandan tevekküle giden yolu açacak telkinlere uygun bir hazırlık bulur.” Öte yandan tıp ayrı bir ilim şubesi olarak yer almamaktadır. “Bütün bilginler bir merkezden başlayarak, onun emrinde inceleme kollarına” ayrılmaktadır (Safa, 2016:74-75). Mevcut sağlık sistemine alternatif bir sağlık sistemi bulunmaktadır (Gariper, 2012:53).

Safa'nın yaklaşımı çerçevesinde, mantıktaki zıtlık prensibine göre “bir şey aynı zamanda hem var, hem de yok olamaz.” Aydınlik-karanlık, doğru-yanlış, haz-keder vd. arasındaki sayısız zıtlıklar da bilinmektedir. Bu zıtlıkların, mevcut olmak için, birbirine

ihtiyaç duydukları da anlaşılmıştır. Ruhsal hayatta, özellikle düşünce hayatında, bu zıtların “diyalektik bir hareketle kaynaşarak” bir senteze kavuştukları da aydınlanmış bir fikirdir. Simeranya’da bu zıtlıkların, en genel fikir ve en bütüne ilişkin kavram olan varlıkla yoklukla arasındaki zıtlığa geri döndürülebileceği anlaşılmıştır ve “dip zıtlık” budur. Canlıların ve özellikle insanın hayatında bu dip zıtlıktan “varlaşma” ve “yoklaşma” kutupları doğar. İnsanda, bir varlaşma ve aynı zamanda onun kadar kuvvetli ve gerçek bir yoklaşma hamlesi de vardır. “Olmak dramı” ise bunlar arasındaki sürekli çatışmadan doğan bütün zıtlıkların neden olduğu keder ve felaketlerin hepsidir. Simeranya’da yoklaşma, varlaşma gibi aktiftir. Bu iki zıt hamle insanda iki benlik yaratmıştır. Birincisi, “aşk ve fedakârlık hamleleri halinde kendi kendini aşar ve ebedilik değerlerine sarılır.” Sevgili, aile, meslek, millet, insanlık aşkından Allah aşkına kadar gider. (Simeranya metafiziğinin esasını, böyle bir aşkınlık (transcendence) olmadan varlığın mümkün olmadığı anlayışı meydana getirir.) İnsan varlığının en dolgun halini yaşar ve fânilik sıkıntısından böyle kurtulur. “Her insan bu ‘birinci’ türlü an ve dereceleriyle, pek az veya pek çok şuurulu olarak vardır.” Tüm kutsal ve sosyal değerler oradadır. İkincisi, organizmaya, tabiata, biyolojik hayata ve içgüdülere bağlıdır ve gelip-geçici (ölümlü) değerlere sarılır. Zamanımızda kazanç ve keyif ahlakı, para ve lüks hırsı çok defa birinci benliğimizi tahakküm altında tutan ikinci benliğimizin davranışlarından doğmuştur. Bütün kaba iştah ve şehvetle beraber gösteriş ve kibir değerleri oradadır. Zamanımızda bu ikincinin birinciye baskın çıkışı uzun bir tarihi gelişimin neticesidir. Simeranya kitabında (yazılması planlanan kitapta) bu tarih sürecinin tüm safhaları, kendi manevi yapısını, tabiatı ve Allah’ı anlamak için insanın geçirdiği büyük bunalımlar ayrıntılı olarak incelenecektir (Safa, 2016:173-178). Simeranya’da insanın ruhu, havayı dolduran ve gizliliği kalmayan bir mana yoğunluğunun fertler tarafından içine çekilmesi ve bütün varlıkların birinden ötekine geçişi olayıdır. Yoksa, insanın ruhu, orada, bugün sanıldığı gibi bir “iç dünya” değildir. İnsan orada devamlı bir mana atmosferi içerisinde yaşar. Sanki insanları her şeye her an bağlayan “sessiz bir musikinin ritmi” içindedirler. Tüm zıtlıkları ortadan kaldıran uyum mevcuttur (Safa, 2016:397).

Ütopyanın bireysel olarak gerçek dışına bir kaçışı simgelediği söylenebilir. Ancak ütopyaçı “tüm insanlığın mutluluğunu” amaçlar. Toplumun kurtuluşuna bağlı olarak insanın kurtuluşunu inşa eder. Dolayısıyla toplumu yetkin yapılar ve kurumlar ile donatmak temel sorundur. Yeryüzündeki “kaybolmuş cennete” insan ancak o zaman yeniden kavuşacaktır, üstelik bireyin toplum ile bütünüyle kaynaşması şeklinde olacaktır bu kavuşma (Ağaoğulları ve Köker, 2008:239). Ütopyaların varsayımlarında biri, adil bir şekilde insanların yönetilebileceğidir (Yalçınkaya, 2004:61). Her sosyal harekette herkesin tam ve samimi katılımını sağlayan yeni bir toplum yapısının adıdır Simeranya. Bu katılım, herkesin tüm sosyal kurumlarda her an ve her gün ortak bir ideale doğru tüm davranışlarını ahenklendiren, yeni bir toplumun normal işleyişinden ve bünyesinden doğar. Tamamıyla “fonksiyonel bir bünye hareketinin” doğal sonucudur (Safa, 2016:129). Samim, Simeranya’yı 200 taneden fazla bastırmayacaktır. Bastırdıklarını ise her sorunu dünya perspektifinde görebilenlere hediye etmeyi düşünmektedir (Safa, 2016:127). Samim, kitabı insana ithaf ettiğini belirtmektedir. Samim’e göre tarihin hiçbir zamanında insan kendine bu kadar yabancı, hayran ve düşman olmamıştır. Laboratuvarında derinlemesine incelenen ve analiz edilen her şey arasında sadece insanın ruhu yoktur. İnsanın maddeyi bırakmasını, ölçü dehasını boğmasını, fizik ve matematiği anlama merakına doymasını, nicelik fikrini kovmasını istemektedir. Buna karşılık yine insanın kendi içine dalmasını, kendi kendinin peşinden koşmasını, onu bulmasını, kendini bulmasını, ruhunu bulmasını, bulmasını, sevmesini, bilmesini, anmasını, görmesini,

Allah'ımı kendi içinde görmesini arzulamaktadır. İnsanın yine kendisine dönmesini, bakmasını ve gelmesini istemektedir: "Aptalca bir konfor aşkından doğduğu halde her biri daha korkunç bir dünya harbi hazırlayan teknik mucizelerinin yanında, senin iç zıtlıklarımı elemeye yarayacak ve seni kendi kendinle boğuşmaktan kurtaracak ruh mucizelerini ara. İnan manevilere ve mukaddeslere, inan! Onlar hakkında bu kadar küçükçe düşünmekten utan! Her sezilen derinliğin ifşa ettiklerini düşünmekten bile seni alıkoyan tabiatçı metodlarını fırlat ve bitlenmiş elbiseler gibi at. Ortaçağ papazında haklı olarak ayıpladığın dar kafalılığın anlayış sınırlarını daha fazla darlaştıran beş duyu idrakinin kapalı dünyası içinde kalma." (Safa, 2016:412-413).

Arşı geç, ferşi atla, sidreyi aş.

Gör ne var maverada ibrethîz. (Safa, 2016:413).

(Göğü geç, yeryüzünü atla, yedinci kat gökteki makamı aş. / Görülen alemin ötesinde ibret verici neler olduğunu gör.)

Hem maddiyat karşısında maneviliği savunmakta hem de dar kafalılıkla mücadeleyi tavsiye etmektedir.

Klasik ütopyalarda sabitlenen, tasarlanan ve kapatılan ideal sistem gelecekte ve geçmişte yani başka bir zamanda değildir. Dolayısıyla bu ütopyalarda gelecek diye bir şey yoktur. Yalnızca "mekânda dondurulmuş bulunan ve kendini sonsuzca yineleyen bir şimdiki zaman" vardır (Yalçınkaya, 2012:373-374). 18. yüzyıl Fransası'nda ütopyayı radikal bir şekilde dönüştürecek iki önemli gelişme doğdu. İkincisine göre birinci gelişme daha heyecanlı ve derindi. Ütopyaya zaman boyutunu getirdi. Ütopyanın geleneksel mekânsal sınırları gezegenler arası yolculuğa geçilmesiyle artık genişlemişti. Erken dönem modern ütopyası, iyi toplumu üçra (çok uçta, köşede veya kenarda olan) adalarda ya da bilinmedik kıtalarda bulmaktan memnundu. Dünya ötesi diyarlar ütopyanın coğrafi sınırlarını nasıl deliyor idiyse, ütopyanın zamansal sınırlarını da geleceğe düşünce aştı. Ütopyanın insanoğlunun "kişisel ve duygusal yaşamını" işleyen yeni temalarla tanışması ikinci büyük değişmeydi. Her şeyden çok Restif de la Bretonne'un romanlarında, Diderot'un Supplement to Bougainville's Voyage'ında ve Marquis de la Sade'in eserlerinde cinsel özgürlük ütopyanın gündemine eklendi. Cinsellik bir ütopya konusu olarak yirminci yüzyılda -Freudcu Marksistler- Reich, Fromm, Marcuse- tarafından diriltilinceye kadar büyük ölçüde gizli kaldı (Kumar, 2005:92-94).

Ütopyanın yolculuk edebiyatını taklit etmesi gücünün ve inandırıcılığının büyük kısmını oluşturmaktadır (Kumar, 2005:85). Samim de eserini bir seyahatname şeklinde yazmayı planlamaktadır (Safa, 2016:127). Bilindiği gibi ütopyaların varsayımlarında biri geleceğin tahmin edilebilir olduğudur (Yalçınkaya, 2004:61). Simeranya da 150 yıl sonraki dünyanın hayalidir (Safa, 2016:396). Zaman mefhumu konusunda sadece gelecekte böyle bir yerin mümkün olduğuna dair bir inanış söz konusudur. Orada sabitlenen bir zamanın var olup olmadığı konusunda bir tartışma yürütülmektedir. Yazar geleceğe dair kestirimlerde bulunmaktadır. Tabii burada şöyle bir soru da zihinleri meşgul etmektedir. Samim zamanda mı yolculuk yapmaktadır? Bu konuda ayrıntıya inilmemektedir.

Simeranya'da giyim bahsi tamamen farklılaşır. Güneşin ultra-violet'lerinden yoksun bırakmayan ancak cildi koruyan, vücuda yapışık, ince ve şeffaf bir kumaş giymektedirler. Bu giyim tarzının insanları süs ve çizgi yalanından kurtarmakta olduğu düşünülmektedir (Safa, 2016:128). Simeranya'ya gidişte Samim'e eşlik eden rehber kadındır. Onun kıyafetini ise şu şekilde betimler: "...vücutunun üstünde, boynundan ayak bileklerine kadar bir deri gibi yapışık, ipekten daha ince, şeffaf ve mavi bir elbise

gördüm...Yüzünde peçeye benzeyen, örümcek ağından daha ince bir sis tabakası var.” (Safa, 2016:32). Simeranya’da her kadının kendi kendisine en güzel biçimi yaratabileceği anlaşılmıştır. Bunu ise beslenme şekli, şekil telkini ve müzik eşliğinde yapılan hareketler ve hafif masajlar sayesinde yaparlar. “Vücut, bir insanın zihninde ısrarla tasarladığı sabit imaj levhalarına göre gelişir ve biçim alır.” Bunun da ötesinde bu seanslarla doğacak çocuklarının biçimleri üzerinde bile hamile kadınlar etki edebilirler. Tüm Simeranyalılar, her biri kendi yaratma yeteneğinin derecesine göre bir çabayla güzelliğin “ilâhi arşetipini¹ sezerek mekâna ve zamana uygun bir sosyal prototipin²” ilerlemesinde etken olurlar. Böylece derece derece herkesin yaratıcılık payını taşıyan moda bütün toplumun malı haline gelir (Safa, 2016:129). Simeranya’da insanlar kendi yaratma yeteneklerine göre bir moda oluştururlar. Moda burada tek bir sınıfın dayattığı estetik hal olmaktan ve insanı esir alan bir durum olmaktan çıkarılmıştır (Doğaner, 2012:347).

Simeranya’ya yönelik bazı eleştiriler de getirilebilir (Yalçınkaya, 2004:213-216):

- Safa Simeranya’yı çok fazla geliştirememekle birlikte tartışmaya da açmamıştır. Öte yandan Simeranya’nın bazı özelliklerini kitapta bulmak mümkündür.

- Yazara göre, bütün sosyal bünyenin, böyle bir eğitim sisteminin kurulabilmesi için, değişmesi gerekmektedir. Ancak bu değişimin nasıl olacağını belirtmez.

- Yazar her şeyi zıtlıklara bağlamakta ama bu zıtlığın toplumsal planda nasıl çözüleceğine dair örnek vermemektedir.

- İnsanların üretimdeki rol ve topluma faydalarının ölçüsünün ne olduğunu, bunu kimlerin nasıl ölçeceğini ve liyakati belirleyeceğine dair bir bilgi bulunmamaktadır. Yazar bu sorunun üstünden atlamaya çalışır. Sermaye sahiplerinin kârının adı değiştirilerek, riziko payı yapılmıştır. Riziko payını, hiç çalışmasalar da alırlar. Öte yandan burada çalışmamak yasaktır. Fakat neyin çalışma sayılıp sayılmayacağı konusunda bir açıklama getirilmemektedir.

- Simeranya’da dip zıtlığın nasıl aşıldığının yanıtı da net bir şekilde bulunamamaktadır. Eserin genelinden çıkan sonuç dip zıtlığın insan özelinde iradi bir kuvvetle aşılabileceğini sezdirilmesidir.

Sonuç

Ütopya kelime anlamıyla özü mümkün olmayan, ancak insanın bulunmak için heves ettiği, arzu duyduğu yerdir. Hem hiçbir yerdir, hem de iyi bir yerdir. Simeranya ise hem yazılan hem de görülen bir yerdir. Safa önceki kimi eserlerinde müstear ad kullanarak görüşlerini ifade ederken bu eserinde ise ütopya benzeri bir yol izlemeye çalışmaktadır. Eserde yazarın gerçekleri iyi kavrayan biri olmasının yanında geniş bir hayal dünyasının varlığı görülmektedir. Bu kapsamda Simeranya’da kimi ütöpic eğilimler görülmektedir.

- Eserin roman içinde hikâye formu ile bilim kurgu yazılması,
- Bir ada şeklinde olduğu düşünülen-tahmin edilen Simeranya’nın farklı bir yerde olması,
- Simeranya’ya rüyada veyahut hayal kurarak gitmesi,
- Mekânın içe kapanık olması,
- Somut gerçek bir yerdeymiş gibi az da olsa iç ve dış mekânın tasvir edilmesi,

¹ Arşetip: “Kendisine dayanılarak eser verilen ilk model” (Safa, 2016:128).

² Prototip: İlk örnek, model.

- Eğitim konusuna çok önem verilmesi ve bunun sistemi üreten ve yeniden üreten bir kurum gibi görülmesi,
- Geleceğin tahmin edilebilir olması.

Öte yandan eser, klasik ve modern ütopyanın birçok özelliğini bünyesinde taşımamakta ve temel sorunsallarına yer vermemektedir. Kimi zaman da eser bu konulara yer vermekle beraber ütopyanın sınırları dışına çıkmaktadır. Örneğin ütopyalarda özel mülkiyet ve buna bağlı olarak da para yoktur. Oysa Simeranya'da sınırlı mülkiyet ve kazanç söz konusudur. Ortaklaşmacı esaslar üzerine kurulmuş olması da ütopycı sistemin ayırt edici özelliklerindedir. Burada tüm yurttaşlar için ortak çalışma, ortak mülkiyet, ortak beslenme, ortak eğlence, ortak giyinme vardır. Simeranya'da giyim konusundan bahsedilirken insanları süs ve çizgi yalanından kurtarmakta olan cildi koruyan, vücuda yapışık, ince ve şeffaf bir kumaş ile giyindiklerinden öncelikle değinilirken sonra da insanların kendi yaratma yeteneklerine göre bir moda oluşturduklarına vurgu yapılmaktadır. Burada bir tezatlık söz konusudur. Öte taraftan ortak beslenme ve ortak eğlence konularına ise değinilmemektedir. Ütopycalar geleneksel olarak "eşitlik vurgulu yapıtlardır". Simeranya'da ise mutlak eşitlik yoktur. Ancak dünyamızda zengin çok büyük bir servetin sahibi, fakir de çok fazla kötü durumdadır. Simeranya'da aradaki fark fazla açılmamıştır. Bilimsel ütopycaya modern bilim ve teknolojinin imkânlarını sonuna kadar kullanmak istemektedir. Simeranya ilminde fiziksel, biyolojik, sosyal olaylar bütünü ışığında analiz edilmektedir. Bunlar birbirinden ayrılmamaktadır. Örneğin tıp ayrı bir ilim şubesi olarak bulunmamaktadır. Bunun yararlı olup olmadığının tartışması ise derinlemesine yapılmamıştır. Sonuç olarak Simeranya'yı bir ütopycaya olarak sayamayız, ancak tartışmaya açılrsa ve geliştirilseydi edebiyatımız bir ütopycaya daha kavuşabilirdi.

Kaynakça

- Ağaoğulları, M. A., & Köker, L. (2008). *Tanrı Devletinden Kral-Devlete Siyasal Düşünceler*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Arak, H. (2011). Hermann Hesse'nin Boncuk Oyunu ve Peyami Safa'nın Yalnızız Romanları'nda Eğitim Eleştirisi. *X. Uluslararası Dil, Yazın ve Değişibilim Sempozyumu* (s. 97-100). Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Ayvazoğlu, B. (2008). Safa, Peyami. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 35, 437-440.
- Dayı, A. (2014). Türk Düşüncesinin Muhafazakar Ruhu Peyami Safa: Roman Kahramanları Işığında Bir Değerlendirme. *Muhafazakar Düşünce* (39), 129-149.
- Doğaner, V. (2012). 'Yalnızız' Romanında Estetik Roman Unsurları. *Turkish Studies*, 7(2), 335-351.
- Fâtik, M. (2013). *Muhtârü'l - Hikem Hikmetli Sözler*. (A. Coşkun, Dü., & O. Güman, Çev.) İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları: 16.
- Gariper, C. (2012). Yalnızız Romanında Mekanın Poetikasıylaşması ve Ütopik Dünya Olarak Simeranya. *Erdem Dergisi* (62), 41-58.
- Hekim, E. (2006). *Yeni Atlantis, Güneş Ülkesi, Utopia, Yalnızız, Balık İzlerinin Sesi ve Ankara Adlı Eserlerdeki Hayali Dünyaların Karşılaştırılması*. Kütahya:

- Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Kösoğlu, N. (2016). Yalnızız'ı Sunarken. P. Safa içinde, *Yalnızız* (s. 7-13). İstanbul: Ötüken Neşriyat A.Ş.
- Kumar, K. (2005). *Ütopycılık*. (A. Somel, Çev.) Ankara: İmge Kitabevi.
- Kumar, K. (2006). *Modern Zamanlarda Ütopya ve Karşıütopya*. İstanbul: Kalkedon .
- Mannheim, K. (2008). *İdeoloji ve Ütopya*. (M. Okyayuz, Çev.) Ankara: De Ki Basım.
- Ötüken. (2017). Giriş. P. Safa içinde, *Fatih Harbiye*. İstanbul: Ötüken Neşriyat A.Ş.
- Öztürk, N. (tarih yok). *Çağdaş Türk Edebiyatında Ütopya*.
- Safa, P. (2016). *Yalnızız*. İstanbul: Ötüken Neşriyat A.Ş.
- Sakallı, F. (2012). Türk ve Dünya Romanında İki Ütopik Mekanı Mukayese Denemesi: 'Simeranya' ve 'Pala'. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 1(1), 73-84.
- Yalçınkaya, A. (1999). *Çağdaş Türk Edebiyatında Ütopya - Bir Giriş Denemesi*. Ankara: Tartışma Metinleri No: 13.
- Yalçınkaya, A. (2004). *Eğer'den Meğer'e Ütopya Karşısında Türk Romanı*. Ankara: Phoenix.
- Yalçınkaya, A. (2012). Devlet: Ne Seninle Ne Sensiz. M. A. Ağaoğulları (Dü.) içinde, *Sokrates'ten Jakobenlere Batı'da Siyasal Düşünceler* (s.359-401). İstanbul: İletişim Yay. .
- Yavaş, G. (2011). Peyami Safa'nın Yalnızız Adlı Romanında Bir Çatışma unsuru Olarak İdeolojik ve Düşünsel Yapı. *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları, Ocak-Haziran*, 131-152.
- Yumuşak, F. C. (2012). Ütopya, Karşı-Ütopya ve Türk Edebiyatında Ütopya Geleneği. *Bilig, Bahar* (61), 47-70.

Extended Abstract

Utopia, which means “good place (eutopos)”, is “living in a world that is desired to be there. There are two main approaches for city utopias and we can analyze these when we observe the work which deals with city utopias. In the first approach, the city itself is designed and imagined. In the second one, the cities imagined by the author appear to be a place where an affluent society thrives. Peyami Safa, who lived between 1899 and 1961, was a writer, teacher and also journalist. Peyami Safa started his prolific career at the age of eleven when he published his first story “The Piano Instructor”. The most famous among them was “Server Bedi”. Safa was the author of numerous short stories, novels, intellectual works, newspaper articles as well as textbooks. Safa placed emphasis on analysis in his fictions. He interrelated the concepts of hesitation and suspicion and suspicion becomes elucidator of the intelligence. Safa reflected his own ideas through selecting one of his fictional characters. There was another story like utopia in the novel “Yalnızız” (We Are Alone) which was published as a book in 1951 after it was serialized in Yeni İstanbul newspaper. Safa's intellectual life was in constant turbulence as he sought to find himself. He expressed, in his writings, the conflict in social circles and between generations, created by civilization as well as the moral collapse in our society. He

mastered in the use of concepts of emotion and thought, as well as the contrasting in concepts. In “Yalnızız” events and places are native and limited. However, the issues are universal and eternal. Safa’s proposals for a solution are universal and for everyone. On the one hand, Samim struggles to analyze and solve the problems of the society at the level of perception of the day, on the other hand he tries to find solutions to the problems in Simeranya. Suspicion comes into prominence as psychological state in the novel. There is not any school there but there are guide teachers whose main aim is “teaching learning”. The main concern arises from not knowing how to learn. Safa, criticizes seriously the system of education in his society. When he is alone in his room, the main character Samim tries to write “Simeranya” on his notebook. Samim’s discussions with Besim sheds some light on the writings in the notebook of “Simeranya” or help explain some of the concepts that are not included in the notebook. Thus, Samim writes in his notebook or mentions to the people around him, how the problems he has confronted throughout the novel were solved in “Simeranya”. In the world of “Simeranya” events are not separated from each other “physically, biologically or socially... Events are analyzed as a whole. In other words, deduction method is preferred. “Since everything exists in something, an issue carries an issue” There is wholism in science. As for healthcare system, he suggests an alternative option getting to the core of the spirit. There is not unemployment and exploitation of the labourers in Simeranya. There is private property but it is limited. Earnings gaps is adjusted and reduced. As it is seen, there is not absolute equality. Leisureness is forbidden in Simeranya but working is not defined exactly. The people in “Simeranya” create a fashion in accordance with their own talents and perspectives. Within this world, fashion is no longer considered as an aesthetic state imposed via particular class that holds people captive.

Some critiques about the Simeranya listed as follows:

- Safa could not develop Simeranya too much, and could not open it to discussion. Furthermore, it is possible to find some features of Simeranya in the book.
- According to the author, the whole social structure must be changed in order to establish such an education system. However, it does not indicate how this change will be.
- The author connects everything to contradictions, but he does not even give an example of how to solve these contradictions within the social plan.
- There is no information about the role which people have in production and their benefits to society, how to measure it and how to determine it. The author tries to jump over this problem. The name of the profits of capital owners was changed and, made into ‘riziko payı’ (share of risk). They take the risk share, even if they never work. On the other hand it is forbidden not to work here. However, there is no explanation as to what is considered work and not.
- There is no clear answer to how the fundamental contradictions of the Simeranya are overcome. The emerging idea from the overall work is the providing of an indication that the opposite can be overcome with a voluntary force.

The purpose of the study is to find out whether “Simeranya” is a city utopia or not. In this context, the study will compare and analyze the characteristics of the concept of utopia and the essential features of “Simeranya”.

In summary;

- The work was written as science fiction in the form of story in the novel The presumed

- Simeranya is thought to be in the form of an island and located elsewhere.
- One can go to Simeranya by dreaming or while in a dream
- The space is introverted.
- One can go to Simeranya by dreaming or while in a dream. -The space is introverted
- The interior and exterior space were described as if it were a real place
- The subject of education was given a particular importance and it was regarded as an institution that produces and reproduces the system
- The future is predictable

Although there are utopian tendencies such as those mentioned above, the novel does not carry many features of classical and modern utopia. Therefore, it is novel that must be examined and analyzed in-depth with regards to concepts of education, work life and private property, science, medicine, individual-society togetherness, spirituality.